Lieta Nr.A42361106
SKA-163/2009

S P R I E D U M S

Rīgā 2009.gada 16.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore J.Briede
senatore V.Krūmiņa
senatore I.Skultāne

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Tieslietu ministrijas pārstāvei Zitai Studentei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *Z.Š.* pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2006.gada 16.marta lēmuma Nr.1-12/21 atcelšanu un labvēlīga administratīva akta izdošanu, sakarā ar Tieslietu ministrijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 17.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 1.septembrī pieteicēja *Z.Š.* iesniedza Naturalizācijas pārvaldei dokumentus Latvijas pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā. Citastarp pieteicēja iesniedza Latvijas Universitātes augstākās profesionālās izglītības diplomu un Latvijas Universitātes arhīva izziņu, no kuras izriet, ka pieteicēja no 2002.gada 2.septembra līdz 2003.gada 7.jūlijam apguva ekonomista-grāmatveža otrā līmeņa profesionālo augstākās izglītības studiju programmu pilna laika klātienes nodaļā.

Naturalizācijas pārvalde atzina iesniegto diplomu par neatbilstošu Pilsonības likuma 21.panta pirmās daļas prasībām. Šāds lēmums nozīmē, ka pieteicējai, lai viņa varētu iegūt Latvijas pilsonību, jākārto latviešu valodas prasmes pārbaude. Tieslietu ministrija ar 2006.gada 16.marta lēmumu Nr.1-12/21 atzina par tiesisku attiecīgo Naturalizācijas pārvaldes lēmumu.

[2] Pieteicēja iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Tieslietu ministrijas lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu iestādei atbrīvot pieteicēju no latviešu valodas prasmes pārbaudes.

Pieteicēja uzskata, ka viņas iesniegtais diploms atbilstoši Pilsonības likuma 21.panta pirmajai daļai dod viņai tiesības iegūt Latvijas pilsonību bez latviešu valodas prasmes pārbaudes.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2007.gada 20.septembra spriedumu noraidīja pieteikumu. Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2008.gada 17.oktobra spriedumu apmierināja pieteikumu, uzliekot pienākumu Tieslietu ministrijai uzdot Naturalizācijas pārvaldei pieņemt lēmumu par pieteicējas atbrīvošanu no latviešu valodas prasmes pārbaudes Latvijas pilsonības piešķiršanai naturalizācijas kārtībā.

Apgabaltiesas spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesai jāpārbauda, vai iestāde pamatoti uzlikusi pieteicējai pienākumu kārtot latviešu valodas prasmes pārbaudi vai arī pieteicēja ir atbrīvojama no šīs pārbaudes.

[4.2] Pilsonības likuma 21.panta pirmā daļa noteic, ka no latviešu valodas prasmes pārbaudes ir atbrīvojamas personas, kas ieguvušas pamata, vidējo vai augstāko izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādēs.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja 1992.gada 6.janvārī ieguva inženiera kvalifikāciju Rīgas Tehniskajā universitātē. Studiju nodarbības pieteicējai notika krievu valodā. Savukārt 2003.gada 8.jūlijā pieteicēja ieguva ekonomista kvalifikāciju (otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība) Latvijas Universitātē. Studiju programma apgūta latviešu valodā. Programmas garums – viens gads pilna laika studijas. Uzņemšanas prasības – bakalaura grāds vai augstākā profesionālā izglītība ar tiesībām studēt maģistrantūrā.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicējas iegūtā izglītība Latvijas Universitātē ir pietiekams pamats, lai atbilstoši Pilsonības likuma 21.panta pirmās daļas noteikumiem pieteicēju atbrīvotu no latviešu valodas prasmes pārbaudes Latvijas pilsonības iegūšanai.

[4.3] Augstskolu likuma 57.pants noteic kopējo minimālo studiju ilgumu (trīs līdz četri gadi), pēc kura persona, studējot akadēmisko vai profesionālo studiju virzienā, var

iegūt bakalaura grādu, bet bakalaura grāds savukārt dod tiesības tālāk studēt maģistrantūrā.

[4.4] Par augstākās izglītības iegūšanu latviešu mācībvalodas iestādē Pilsonības likuma 21.panta izpratnē var atzīt ne tikai tos gadījumus, kuros viss augstākās izglītības iegūšanas process pilnībā norisinājies latviešu valodā. Likumdevējs, atbrīvojot no latviešu valodas prasmes pārbaudes personas, kas ieguvušas noteiktas pakāpes izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādēs, šādu atvieglojumu likumā iekļāvis tāpēc, ka prezumējis, ka personas spēja iegūt noteikta līmeņa izglītību latviešu mācībvalodā apliecina personas latviešu valodas zināšanas un tās vairs nav nepieciešams papildus pārbaudīt. Tādējādi ir iespējama situācija, ka persona zināmu laiku ir mācījusies kādā citā valodā, un, piemēram, ieguvusi bakalaura grādu kādā citā valodā. Ja persona pēc tam turpinājusi augstākās izglītības apguvi latviešu valodā un maģistra grādu vai nākošo kvalifikācijas līmeni ieguvusi, mācoties latviešu valodā, t.i., persona ir spējusi latviešu valodā sekmīgi apgūt nākošo augstākās izglītības posmu, tad nav pamata uzskatīt, ka personas latviešu valodas zināšanas būtu sliktākas, nekā personām, kuras visu augstāko izglītību kopumā ieguvušas latviešu valodā. Citiem vārdiem sakot, noteicošais šajā gadījumā ir nevis kopējais izglītības apguves procesa ilgums, bet gan šī procesa gala rezultāts.

[4.5] Iepazīstoties ar Pilsonības likuma projekta un šā likuma grozījumu apspriešanas gaitu Saeimā, konstatējams, ka arī no debatēm par minētajiem likumprojektiem nav konstatējama likumdevēja griba noteikt, ka no latviešu valodas prasmes būtu atbrīvojamas tikai tās personas, kuras visu augstskolas kursu kopumā apguvušas latviešu valodā.

1994.gadā, kad tika pieņemts Pilsonības likums, atbrīvojums no latviešu valodas prasmes pārbaudes tika noteikts tikai personām, kuras ieguvušas vispārējo izglītību latviešu mācībvalodas skolā. Likumprojektā sākotnēji bija paredzēts no latviešu valodas prasmes pārbaudes atbrīvot personas, kuras beigušas pilnu mācību kursu vispārizglītojošā skolā latviešu mācību valodas plūsmā, bet pēc Juridiskās komisijas priekšlikuma panta redakcija tika grozīta, nosakot, ka no pārbaudes tiek atbrīvotas personas, kuras ieguvušas vispārējo izglītību latviešu mācību valodas skolā. 1994.gada 9.jūnijā, 2.lasījumā apspriežot Pilsonības likuma projektu *(sk. sēdes stenogrammu http://www.saeima.lv/steno/st_94/st0906.html)*, deputāts A.Endziņš norādījis, ka „Juridiskā komisija šeit centās šo tekstu ierakstīt iekšā atbilstoši izglītības likumam".

[4.6] Atbrīvojums no latviešu valodas prasmes pārbaudes personām, kas ieguvušas augstāko izglītību latviešu mācībvalodā, Pilsonības likuma 21.pantā ietverts ar

1995.gada 16.marta grozījumiem, kas stājās spēkā 1995.gada 23.martā. Ar 1998.gada 22.jūnija grozījumiem, kas stājās spēkā 1998.gada 10.novembrī, 21.panta pirmā daļa redakcionāli grozīta, nosakot, ka no latviešu valodas prasmes pārbaudes citastarp ir atbrīvojamas personas, kas ieguvušas augstāko izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādēs.

Ar 1995.gada 16.marta likumu, grozot Pilsonības likumu, šā likuma 2.pants tika papildināts ar 1.^{3}punktu, kurš noteic, ka Latvijas pilsoņi ir personas, kuras citastarp „apguvušas pilnu mācību kursu latviešu mācībvalodas vispārizglītojošās skolās vai divplūsmu vispārizglītojošo skolu latviešu plūsmā, iegūstot šajās skolās pamatizglītību vai vispārējo vidējo izglītību [..]". Ņemot vērā, ka likumdevējs vienā likumā lietojis divus dažādus formulējumus, proti, 2.panta 1.^{3}punktā lietojis vārdus „pilnu mācību kursu", bet 21.panta 1.punktā tos nav lietojis, secināms, ka likumdevējs otrajā gadījumā pieļāvis situāciju, ka no latviešu valodas pārbaudes tiek atbrīvotas arī tās personas, kuras visu mācību laiku kopumā nav mācījušās latviešu valodā. Tiesas ieskatā persona ir atbrīvojama no valodas prasmes pārbaudes, ja šī persona ir mācījusies latviešu mācībvalodas mācību iestādē latviešu valodā un gala rezultātā ir ieguvusi konkrēto izglītību apliecinošu dokumentu.

[4.7] Kaut arī pieteicēja visu augstskolas kursu kopumā nav apguvusi latviešu mācībvalodā, tomēr, ņemot vērā, ka pieteicēja pēc inženiera kvalifikācijas iegūšanas ir turpinājusi augstākās izglītības apgūšanu latviešu valodā un, mācoties latviešu valodā, ir ieguvusi otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, uzskatāms, ka minētās izglītības iegūšana dod pamatu secināt, ka pieteicēja ieguvusi augstāko izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādē Pilsonības likuma 21.panta 1.punkta izpratnē. Pieteicēja sekmīgi turpināja augstākās izglītības apguvi latviešu mācībvalodas izglītības iestādē latviešu valodā un ir paaugstinājusi savu kvalifikāciju, iegūstot šo izglītību apliecinošu dokumentu. Secināms, ka pieteicējai ir tiesības uz Pilsonības likuma 21.panta 1.punktā paredzēto atbrīvojumu no latviešu valodas prasmes pārbaudes. Līdz ar to ir apmierināms pieteicējas prasījums par viņas atbrīvošanu no latviešu valodas prasmes pārbaudes.

[5] Tieslietu ministrija iesniedza kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Apgabaltiesa nepareizi noteikusi Pilsonības likuma 21.panta 1.punktā lietotās vārdkopas – augstākā izglītība – saturu.

Iepazīstoties ar 5.Saeimas 1994.gada 9.jūnija plenārsēdes stenogrammu, uz kuru atsaukusies apgabaltiesa, secināms, kas tiesa kļūdījusies likumdevēja gribas

noskaidrošanā. No minētās stenogrammas un Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja A.Endziņa izteikumiem neizriet secinājums, ka likumdevēja nolūks bija no valsts valodas pārbaudījuma atbrīvot personas, kuras ieguvušas vispārējo izglītību latviešu mācībvalodas skolā, bet nav tur mācījušās, tas ir, nav beigušas pilnu mācību kursu vispārizglītojošā skolā latviešu mācību valodas plūsmā. Minēto secinājumu pamato arī apstāklis, ka deputāti, apspriežot Pilsonības likuma projektu 2.lasījumā, vienojās redakcionāli precizēt likumprojekta 26.panta 2.punktu, kas kļuva par 21.panta 1.punktu. Līdz ar to secināms, ka deputāti nav lēmuši par normas saturu pēc būtības, bet tikai redakcionāli precizējuši to, lai saskaņotu ar tobrīd spēkā esošo Izglītības likumu. Ievērojot minēto, likumdevēja patiesās gribas noskaidrošanā priekšroka dodama tiesību normas redakcijai pirms redakcionālās precizēšanas – „no valsts valodas pārbaudījuma atbrīvojamas personas, kuras beigušas pilnu mācību kursu vispārizglītojošā skolā latviešu mācību valodas plūsmā".

Secināms, ka tiesa nepamatoti uzskatījusi, ka normā lietotā vārdkopa – ieguvusi augstāko izglītību – izprotama kā noteiktas pakāpes izglītības iegūšanas rezultāts, nevis mācību process un tā rezultāts vienkopus.

[5.2] Pilsonības likuma mērķis ir noteikt kārtību, kādā personas iegūst Latvijas pilsonību, nevis noteikt kritērijus, pēc kuriem vērtējama iegūtā izglītības pakāpe. Līdz ar to Pilsonības likuma 21.pantā ietvertā vārdkopa „augstākā izglītība", kā jau secināts, tulkojama sistēmiski ar likumiem, kas regulē izglītību, proti, Izglītības likumu un Augstskolu likumu.

Saskaņā ar Augstskolu likuma *(spēkā no 1995.gada 1.decembra)* 1.panta 2.punktu augstākā izglītība ir izglītības pakāpe pēc vidējās izglītības iegūšanas. Saskaņā ar Augstskolu likuma 59.panta pirmās daļas 2.punktu augstskolā var iegūt ceturtā vai piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju, kā arī bakalaura vai maģistra profesionālo grādu.

Saskaņā ar Augstskolu likuma 57.panta pirmo un otro daļu augstskolās tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas bakalaura vai maģistra grāda iegūšanai. Bakalaura studiju programmas ilgums ir trīs līdz četri gadi, maģistra programmas pilna laika studiju ilgums ir viens vai divi gadi ar noteikumu, ka kopējais bakalaura un maģistra studiju ilgums nav mazāks par pieciem gadiem. Piektā līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguvei kopējais pilna laika studiju ilgums nav īsāks par četriem gadiem, izņemot tās profesionālās studiju programmas, kuras tiek īstenotas pēc koledžas programmas apguves. Profesionālās augstākās izglītības bakalaura grādu piešķir, ja

programmas pilna laika studiju ilgums ir vismaz četri gadi. Profesionālās augstākās izglītības maģistra grādu piešķir, ja kopējais studiju ilgums ir vismaz pieci gadi.

Pieteicējas apgūtās viengadīgās izglītības uzņemšanas nosacījumi (minēti diploma pielikumā) norāda, ka šo izglītību iespējams iegūt, ja persona jau ir ieguvusi augstāko izglītību, proti, bakalaura grādu vai augstāko profesionālo izglītību ar tiesībām studēt maģistrantūrā, un šo studiju apguve ir ilgusi trīs līdz četrus gadus. Tātad studiju programmas viena gada garumā ir tikai kvalifikācijas līmeņa iegūšanas programma, kas balstās uz jau iegūtu augstāko izglītību. Turklāt no pieteicējas iegūtās viengadīgās izglītības uzņemšanas nosacījumiem secināms, ka minēto viengadīgo izglītību nav iespējams iegūt pēc vidusskolas pabeigšanas.

Secināms, ka augstākās izglītības ieguve ilgst vismaz trīs līdz četrus gadus. Pieteicēja augstāko izglītību ieguvusi Rīgas Tehniskajā universitātē, un tā neatbilst Pilsonības likuma 21.panta pirmās daļās prasībām, jo attiecīgā programma apgūta krievu valodā. Savukārt Latvijas Universitātē viena mācību gada laikā iegūtā otrā līmeņa augstākā izglītība neapliecina augstākās izglītības iegūšanu atbilstoši Augstskolu likuma 57.panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem, jo ir papildinājums pieteicējas jau iegūtajai izglītībai, nevis tās turpinājums. Uz minēto norāda tas, ka pieteicējas iegūtā inženiera kvalifikācija ir pielīdzināma augstākajai izglītībai, kas dod tiesības studēt maģistrantūrā, tāpat arī Latvijas Universitātē viena mācību gada laikā iegūtā otrā līmeņa augstākā izglītība dod tiesības studēt maģistrantūrā.

[6] Pieteicēja rakstveida paskaidrojumos norādījusi, ka Tieslietu ministrijas kasācijas sūdzība nav pamatota. Pieteicēja uzskata, ka apgabaltiesas izdarītie secinājumi atbilst likuma jēgai vienkāršot Latvijas pilsonības iegūšanas procedūru cilvēkiem ar pietiekamām latviešu valodas zināšanām.

[7] Tiesas sēdē Tieslietu ministrijas pārstāve uzturēja kasācijas sūdzību. Pieteicēja uz tiesas sēdi nebija ieradusies. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 342.pantu administratīvā procesa dalībnieka neierašanās, ja viņam pienācīgi paziņots par tiesas sēdes laiku un vietu, nav šķērslis lietas izskatīšanai. Tā kā pieteicējai par tiesas sēdi bija pienācīgi paziņots, Senāts atzina, ka lietu iespējams izskatīt bez viņas piedalīšanās.

Motīvu daļa

[8] Strīds lietā ir par Pilsonības likuma 21.panta pirmās daļas interpretāciju.

Minētais pants paredz zināšanu pārbaudes atvieglojumus naturalizācijas procesā atsevišķām personu kategorijām. Panta pirmā daļa noteic: „No latviešu valodas prasmes pārbaudes ir atbrīvojamas personas, kas ieguvušas pamata, vidējo vai augstāko izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādēs."

Lietā nav strīda, ka pieteicēja ieguvusi otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību (viena gada studiju programma) latviešu mācībvalodas izglītības iestādē pēc tam, kad ieguvusi inženiera kvalifikāciju (piecu gadu studijas, ietver bakalaura grādu) krievu mācībvalodas studijās.

Administratīvā apgabaltiesa atzinusi: tā kā pieteicēja ieguvusi augstāko izglītību apliecinošu (otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības) diplomu latviešu mācībvalodas izglītības iestādē, viņai ir tiesības uz Pilsonības likuma 21.panta pirmajā daļā paredzēto atbrīvojumu no latviešu valodas prasmes pārbaudes. Proti, apgabaltiesa uzskatījusi, ka pieteicēja ieguvusi augstāko izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādē.

Tieslietu ministrijas galvenais iebildums ir, ka augstākās izglītības studiju ilgums atbilstoši Augstskolu likumam ir vismaz trīs līdz četri gadi, tāpēc viengadīgas studiju programmas apguvi nevar uzskatīt par augstākās izglītības ieguvi. Tādējādi Tieslietu ministrija apstrīd, ka pieteicējas iegūtā otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība ir augstākā izglītība.

[9] Senāta ieskatā pamatots ir Administratīvās apgabaltiesa viedoklis, ka pieteicējas iegūtā otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība ir augstākā izglītība.

Tieslietu ministrija pamatoti norāda, ka augstākā izglītība ir izglītības posms pēc vidējās izglītības iegūšanas. Tāpat ministrija pamatoti norāda, ka, lai iegūtu pirmo augstākās izglītības grādu, jāstudē vismaz trīs gadi. Tomēr Senāta ieskatā tas nenozīmē, ka nākamās augstākās izglītības pakāpes, kuras apgūst pēc pirmā līmeņa augstākās izglītības vai bakalaura akadēmiskā grāda iegūšanas un kuru apguve ir īsāka par trim gadiem, nav augstākā izglītība. Atbilstoši šādai loģikai arī maģistra grāda iegūšana (viena līdz divu gadu studijas) nebūtu uzskatāma par augstākās izglītības iegūšanu. Tomēr Augstskolu likums maģistrantūras studijas definē kā augstākās izglītības studijas, un maģistra grāds ir augstākās izglītības grāds. Līdzīgi arī profesionālo augstāko izglītību Augstskolu likums definē kā augstāko izglītību. Līdz ar to Senāts kā

nepamatotu noraida Tieslietu ministrijas viedokli, ka pieteicējas iegūtā otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība nav augstākā izglītība.

Turklāt, skaitot kopā laiku, ko pieteicēja studējusi inženiera kvalifikācijas iegūšanai (pieci gadi), un laiku, ko pieteicēja ieguldījusi otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas apguvē (viens gads), tiek pat pārsniegti Augstskolu likuma 57.panta otrajā daļā paredzētie četri gadi. Senāta ieskatā tieši šādi – saskaitot atsevišķo studiju posmu apguvē ieguldīto laiku – aprēķināms Augstskolu likumā prasītais otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju ilgums – četri gadi *(šajā sakarā sk.: http://izm.izm.gov.lv/nozares-politika/izglitiba.html#izglitibas_sistema)*.

Tādējādi jautājums būtībā ir nevis par to, vai pieteicējas iegūtā otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība ir augstākā izglītība, bet par to, vai Pilsonības likuma 21.panta pirmā daļa paredz, ka visai augstākās izglītības ieguvei no sākuma līdz beigām jābūt notikušai latviešu mācībvalodā, vai arī Pilsonības likuma 21.panta pirmās daļas piemērošanai ir pietiekami, ka latviešu valodā apgūts tās noslēdzošais posms, kas noslēdzies ar diploma iegūšanu.

[10] Viedokli, ka Pilsonības likuma 21.panta pirmā daļa prasa, lai augstākās izglītības kurss pilnībā būtu apgūts latviešu mācībvalodā, Tieslietu ministrija pamato ar 5.Saeimas 1994.gada 9.jūnija sēdes stenogrammu *(ministrijas viedokļa atreferējumu plašāk sk. šā sprieduma 5.1.punktā)*.

Senāts, iepazinies ar minēto stenogrammu, kurā fiksēta Pilsonības likuma projekta izskatīšana otrajā lasījumā, piekrīt ministrijai, ka likumdevējs vēlējās tikai redakcionāli precizēt sākotnējo 21.panta 1.punkta redakciju. Proti, referents A.Endziņš plenārsēdē norādīja: „Un arī 26.pantā piedāvātā redakcija, kas būtu tagad jaunās redakcijas izkārtojumā 21.pants: „personas, kuras ir atbrīvojamas", mēs esam izmainījuši mazliet to formulējumu, kas ir 26.panta 2.punktā: personas, kuras beigušas pilnu mācību kursu vispārizglītojošā skolā latviešu mācību valodas plūsmā, uz tekstu „personas, kuras ieguvušas vispārējo izglītību latviešu mācību valodas skolā". Šeit jau man kuluāros deputāts Ābiķis iebilda, ka tas nebūs īsti precīzi, bet varbūt, ka mēs to varam precizēt trešā lasījuma gaitā, jo Juridiskā komisija šeit centās šo tekstu ierakstīt iekšā, atbilstoši izglītības likumam. Varbūt, par cik viņš var radīt šeit tomēr neskaidrības, tad mēs viņu būtu gatavi precizēt uz trešo lasījumu." *(sk.: http://www.saeima.lv/steno/st_94/st0906.html)*.

Savukārt izskatot likumprojektu trešajā lasījumā, par 21.panta 1.punkta saturu nenotika diskusijas. Referents A.Endziņš šajā sakarā vienīgi norādīja, ka 21.pants ir redakcionāli precizēts *(sk.: 5.Saeimas 1994.gada 21.jūnija plenārsēdes stenogrammu http://www.saeima.lv/ steno/st_94/st2106.html)*.

21.panta 1.punkts tika pieņemts šādā redakcijā: „Izskatot naturalizācijas iesniegumus, no latviešu valodas prasmes pārbaudes atbrīvo: 1) personas, kuras ieguvušas vispārējo izglītību latviešu mācībvalodas skolā[.]"

Tādējādi normas redakcija uz trešo lasījumu netika grozīta, salīdzinot ar otro lasījumu. Tā kā starp lasījumiem bija paredzēts precizēt normas redakciju, bet tā netika grozīta, Senātam nav skaidrs, vai likumdevējs starp lasījumiem mainīja savu viedokli par normas saturu (ka latviešu mācībvalodas skolā jābūt apgūtam pilnam mācībvalodas kursam), vai arī uzskatīja, ka tas gana skaidri izteikts tādā redakcijā, kādā norma tika pieņemta.

Tādējādi Senāta ieskatā no Pilsonības likuma izstrādes materiāliem nevar iegūt pārliecinošu priekšstatu par likumdevēja gribu, jo šī griba nav pietiekami skaidri izklāstīta.

[11] Jebkurā gadījumā *augstākās izglītības* ieguve latviešu mācībvalodā Pilsonības likuma 21.panta 1.punktā sākotnēji nebija paredzēta kā pamats atbrīvojumam no latviešu valodas prasmes pārbaudes.

Augstākās izglītības ieguve latviešu mācībvalodā kā šāds pamats normā tika iekļauts ar 1995.gada 16.marta grozījumiem, ar kuriem normu izteica šādā redakcijā: „Izskatot naturalizācijas iesniegumus, no latviešu valodas prasmes pārbaudes atbrīvo: 1) personas, kuras ieguvušas vispārējo, vidējo speciālo, augstāko vai arodizglītību (arodvidusskola, arodģimnāzija, arodskola) latviešu mācībvalodā[.]"

Apgabaltiesa akcentu likusi uz to, ka ar minētajiem grozījumiem Pilsonības likums tika arī papildināts ar jaunu 2.panta pirmās daļas 1.^{3}punktu šādā redakcijā: „Latvijas pilsoņi ir: [..] 1.^{3}) personas, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijā, kuras reģistrējušās likumā noteiktajā kārtībā un apguvušas pilnu mācību kursu latviešu mācībvalodas vispārizglītojošās skolās vai divplūsmu vispārizglītojošo skolu latviešu plūsmā, iegūstot šajās skolās pamatizglītību vai vispārējo vidējo izglītību, ja šīm personām nav citas valsts pilsonības (pavalstniecības) vai tās ir saņēmušas iepriekšējās pilsonības (pavalstniecības) valsts ekspatriācijas atļauju, ja tādu paredz šīs valsts likumi[.]"

Proti, apgabaltiesa likusi akcentu uz to, ka likumdevējs vienā vietā Pilsonības likumā (2.panta pirmās daļas 1.^{3}punktā) tieši norādījis uz pilna mācību kursa apgūšanu

latviešu mācībvalodā, bet citā vietā (21.panta 1.punktā) nav norādījis uz pilna mācību kursa apguves nepieciešamību latviešu mācībvalodā, bet norādījis vienkārši uz izglītības iegūšanu latviešu mācībvalodā.

Senāta ieskatā jāņem vērā, ka gan 2.panta pirmās daļas $1.^3$punkts tika iekļauts Pilsonības likumā, gan 21.panta 1.punkts izteikts jaunā redakcijā ar vienu un to pašu grozījumu likumu. Senāta ieskatā atšķirīga redakcija šādos apstākļos liecina, ka likumdevējs paredzējis atšķirīgu normu saturu. Ja tā nebūtu, tad atšķirīgas redakcijas lietošanai no likumdošanas tehnikas viedokļa nebūtu pamata.

Turklāt Senāts uzskata, ka atšķirīgam saturam 2.panta pirmās daļas $1.^3$punktā un 21.panta pirmajā daļā ir saskatāms racionāls pamats. 2.pants paredz ievērojami lielākas tiesības (noteic piederību pie Latvijas pilsonības), tāpēc nosaka arī stingrākus to ieguves kritērijus. Savukārt 21.pants paredz salīdzinoši maznozīmīgāku privilēģiju – zināšanu pārbaudes atvieglojumus naturalizācijas procesa ietvaros. Senāta ieskatā tas ņemams vērā, interpretējot 21.panta pirmo daļu kopsakarā ar 2.panta pirmās daļas $1.^3$punktu. Tādējādi 21.panta pirmajā daļā paredzētās privilēģijas iegūšanai var būt pietiekami izpildīt mazāk stingrus kritērijus.

Turklāt, kā pamatoti norādījusi apgabaltiesa un pieteicēja, 21.panta pirmās daļas mērķis un jēga ir atvieglot pilsonības ieguvi personām, par kuru valodas zināšanām nav pamata šaubīties. Latviešu valodas prasmes pārbaudes mērķis ir novērst šaubas par personas latviešu valodas prasmi. Bet, ja persona kādu laiku studējusi latviešu valodā un spējusi latviešu valodā nokārtot eksāmenus, tad nav pamata šaubīties par šīs personas latviešu valodas prasmi.

[12] Ņemot vērā minēto, Senāts atzīst, ka Administratīvā apgabaltiesa pareizi interpretējusi Pilsonības likuma 21.panta pirmo daļu. Līdz ar to apgabaltiesas spriedums atstājams negrozīts, bet Tieslietu ministrijas kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 17.oktobra spriedumu, bet Tieslietu ministrijas kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore J.Briede

Senatore V.Krūmiņa

Senatore I.Skultāne